

25.12.2020

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**25 Aralık 2020
Cuma**

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

25 Aralık 2020 Cuma

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

CUMHURBAŞKANI KARARLARI

- Bazı Mallara Uygulanacak Özel Tüketim Vergisi Oranlarının Yeniden Belirlenmesi ile 4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununun 12 nci Maddesinin (3) Numaralı Fıkrası Hükmünün Bu Mallarda 2021 Yılı Ocak-Haziran Dönemi İçin Uygulanmaması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 3328)
- Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonunun Görev Süresinin Bir Yıl Süreyle Uzatılması Hakkında Karar (Karar: 2020/562)
- Bazı Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Ait Dolu ve Boş Kadrolarda Değişiklik Yapılması Hakkında Karar (Karar: 2020/563)
- Bazı Yükseköğretim Kurumlarına Ait Dolu ve Boş Öğretim Elemanı Kadrolarında Değişiklik Yapılması Hakkında Karar (Karar: 2020/564)
- Bazı Yükseköğretim Kurumlarına Ait Dolu ve Boş Memur Kadrolarında Değişiklik Yapılması Hakkında Karar (Karar: 2020/565)
- Eleman Temininde Güçlük Çekilen Yerlerde ve Hizmet Dallarında Sağlık Hizmetlerinin Etkili ve Verimli Bir Şekilde Yürütülebilmesi Amacıyla Sözleşmeli Sağlık Personeli İstihdam Edilecek Hizmet Birimlerinin 2021 Yılında Uygulanmak Üzere Belirtildiği Şekilde Tespit Edilmesi Hakkında Karar (Karar: 2020/566)

YÖNETMELİKLER

- Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Teşkilat Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Karar Sayısı: 3326)
- İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Karar Sayısı: 3327)
- Trafik İdari Para Cezası Karar Tutanaklarının Düzenlenmesinde, Tahsilinde ve Takibinde Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- İşletmeler ve İşyerlerinin Araç Park Hizmetlerinin (Vale) Yürütülmesine İlişkin Yönetmelik
- Sağlık Uzmanlığı Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Tersane, Tekne İmal ve Çekme Yeri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞLER

- 2020-2021 Eğitim Öğretim Yılında Organize Sanayi Bölgeleri İçinde ve Dışında Açılan/Açılacak Özel Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde Öğrenim Gören/Görececek Öğrenciler İçin Eğitim ve Öğretim Desteği Verilmesine İlişkin Tebliğ
- 5580 Sayılı Kanun Kapsamında Açılan Özel Okullarda Öğrenim Gören ve Önceki Yıllarda Eğitim ve Öğretim Desteği Kapsamına Alınıp Öğretim Kademesini Tamamlamayan Öğrencilere 2020-2021 Eğitim Öğretim Yılında Eğitim ve Öğretim Desteği Ödemesine İlişkin Tebliğ
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (No: 2020/9)

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

- Anayasa Mahkemesinin 15/10/2020 Tarihli ve E: 2019/7, K: 2020/57 Sayılı Kararı

Çin'in rekor talebiyle mısırdaki 32 yılın en uzun yükselişi

Çin'in Kasım ayında rekor miktarda mısır ithal etmesi sebebiyle, mısır vadeli işlemleri 1988 yılından bu yana en uzun süreli yükselişini kaydetti.

Çin geçen ay, bir önceki yıla göre 12 kat daha fazla mısır ithal etti.

Perşembe günü açıklanan gümrük verilerine göre, Çin'in ilk 11 ayda gerçekleşen mısır ithalatı ikiye katlanarak 9 milyon tona ulaştı. Son rakamlar, Dünya Ticaret Örgütü'nün 7,2 milyon tonluk taahhütlerini ilk kez aştı.

Chicago Ticaret **Borsası**'nda mısır fiyatları, Çin'in ABD'den alımları artırmak zorunda kalacağı beklentisiyle yükseldi. Mart teslimatlı mısır vadeli işlemleri, kuraklık nedeniyle önemli mahsul kayıplarının yaşandığı 1988 yılından bu yana en uzun süreli yükselişini yaşıyor. Fiyatlar yüzde 0,4 oranında artarak kile başına 4,49 dolara ulaştı. Çin Tarım Bakanlığı'ndan bir yetkili olan Tang Ke Perşembe günü bir basın toplantısında yaptığı açıklamada, mısırdaki artışın Çin'in genel tahıl fiyatlarını yükselttiğini ve ülke arz açığını daraltmak için arpa ve "kurutulmuş damıtık tahıl (mısır) + çözünür maddeler (DDGS)" gibi diğer yemlik tahılların ithalatını artırdığını kaydetti.

Tang, yüksek fiyatların Çin'deki yerel çiftçileri gelecek yıl mısır ekim alanını artırmaya teşvik edeceğini ve bunun da tarımda kendi kendine yeterliliğin sağlanmasına yardımcı olacağını da sözlerine ekledi.

Oda ve borsa alacaklarında icra işlemleri 2021 sonuna kadar durdurulacak

TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilen geçici madde ile, oda ve borsa alacaklarında 2021'in sonuna kadar icra işlemleri durdurulacak.

Yapılandırma kapsamında olan oda ve borsa alacaklarında 31 Aralık 2021 tarihine icra takip işlemleri durdurulacak.

Türkiye Çevre Ajansı Kurulmasına ilişkin kanun teklifinin görüşmeleri sırasında tüm partilerin ortak imzasıyla verilen ve kabul edilen önerge ile TOBB Kanununa geçici bir madde eklendi. Kasım ayında yürürlüğe giren 7256 Sayılı yapılandırma kanunundaki üyelerin oda ve borsalara olan aidat, navlun hasılatından alınacak oda payları ve borsa tescil ücreti ile oda ve borsaların Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğine olan aidat borçları asılları ile Sigortacılık Kanunu uyarınca TOBB'a ödenmesi gereken sigorta eksperleri ve sigorta acenteleri levha aidat borç asıllarına ilişkin alacaklar bakımından bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten 31 Aralık 2021'e kadar derdest olan icra ve iflas takipleri duracak, taraf ve takip işlemleri yapılmayacak, ihtiyati haciz kararları icra ve infaz edilmeyecek, yeni icra ve iflas takipleri yapılmayacak, zamanaşımı süreleri ile takip hukukuna ilişkin süreler duracak, bu süreler durma süresinin sona erdiği günden itibaren işlemeye başlayacak. Durma süresinin başladığı tarih itibariyle, bitimine 15 gün ve daha az kalmış olan süreler, durma süresinin sona erdiği günü takip eden günden başlamak üzere 30gün uzatılmış sayılacak.

Doların global rezerv para birimleri içinde payı azaldı

IMF verileri doların global rezerv para birimlerindeki payının üçüncü çeyrekte yüzde 0,8 gerilediğini gösterdi.

Uluslararası Para Fonu (IMF) verilerine göre, doların global rezerv para birimleri içinde payı 2020 3'ncü çeyrekte bir miktar azaldı. İkinci çeyrekte yüzde 61,2 olan doların payı üçüncü çeyrekte yüzde 60,4'e geriledi.

Doların payı 2019 üçüncü çeyrekte ise yüzde 61,5 olmuştu.

IMF verilerine göre global rezervler üçüncü çeyrekte bir önceki çeyrekteki 12 trilyon 12 milyar dolardan 12 trilyon 254 milyar dolara yükseldi. Dolar cinsinden tutulan rezervler 60 trilyon 937 milyar dolar oldu.

Üçüncü çeyrekte global döviz rezervleri içinde euronun payı ikinci çeyrekteki yüzde 20,1'den yüzde 20,5'e yükseldi. Euro'nun rezervler içinde payı 2009'da yüzde 28'e kadar çıkmıştı.

Bahçeli'den Akşener'e yeni çağrı: Dön evine bitsin bu çile

MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli, İYİ Parti lideri Meral Akşener'e, bir kez daha 'evine dön' çağrısında bulundu. Bahçeli, İYİ Parti liderine yönelik çağrısında "Dön evine bitsin bu çile" ifadelerini kullandı.

MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli, Ankara'da partisinin İl Başkanları Toplantısı'nda konuştu. Bahçeli, Akşener'e bir kez daha 'evine dön' çağrısında bulundu. Bahçeli, **"Dön evine bitsin bu çile"** ifadelerini kullandı.

Meral Akşener'in güçlendirilmiş parlamenter sisteme geçiş için 'AK Parti ile İYİ parti arasında masa kurulabilir' teklifine ilişkin Devlet Bahçeli, **"masa kurma teklifi ciddiye alınmaz ve itibarsız"** açıklamasında bulundu.

İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener, geçtiğimiz günlerde yaptığı açıklamada güçlendirilmiş parlamenter sisteme geçiş için AK Parti ile İYİ parti arasında masa kurulabilir teklifinde bulunmuştu.

AKŞENER'E 'EVE DÖN' ÇAĞRISI

İYİ Parti Genel Başkanı Akşener'e tekrar 'evine dön' çağrısında bulunan Bahçeli, **"Dön evine bitsin bu çile"** ifadelerini kullandı.

25.12.2020

"TANIMIYORUZ, TAKMIYORUZ"

Bahçeli, AİHM'nin Demirtaş kararına yönelik, "**Tanımiyoruz, takmıyoruz, milli vicdanda hükümsüz olduğunu da buradan haykırıyoruz**" dedi.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) bir kez daha Selahattin Demirtaş'ın derhal serbest bırakılması çağrısında bulunmuştu.

"HDP KAPATILSIN"

HDP açılmamak üzere kapatılsın açıklamasının arkasında olduğunu belirten Bahçeli, "**Hazine yardımlarının terör örgütüne gitmesini istemiyoruz**" dedi.

Babacan'dan Merkez'in kararına eleştiri: Dünya eksi faizdeyken, Türkiye yüzde 17'yi nasıl açıklayacak

DEVA Partisi lideri Babacan, Merkez Bankası'nın yaptığı faiz artırımının Erdoğan'ın bilgisi dahilinde olduğunu söyleyerek, "Dünya eksi faizle devam ederken, Türkiye'deki yüzde 17'lik faizi nasıl açıklanacak" dedi.

DEVA Partisi Genel Başkanı Ali Babacan, Merkez Bankası'nın faiz artırımının Erdoğan'ın bilgi ve izni dahilinde olduğunu dile getirerek, "Bir şeylere boyun eğerek yapıyorlarsa, bunu neden yaptıklarını açıklamak zorundalar" dedi.

Asgari ücretin gerçek enflasyon ve bir parça refah payı ile artırılması gerektiğini ifade eden Babacan, şunları söyledi:

Popülist liderlerin olduğu ülkelerde koronavirüs süreci kötü yönetildi. ABD bunlardan biri. İngiltere'de de işte görüyorsunuz. Popülist liderler vatandaşların sorununu çözemediği için tiyatroyla bu işi götürmeye çalışıyorlar. Vatandaşları yanıltıyorlar. İnsanlar oy verdikleri kişilerin söylediklerine inanma eğiliminde. Ama o kişiler süreci yönetemeyince de ortaya felaket çıkıyor. Dolayısıyla siyaset bu süreçleri çok etkiliyor.

"DÖVİZ REZERVLERİ SATILA SATILA BU HALE GELDİ"

Para politikası yanlış bir yerde durduğu için döviz rezervleri satıla satıla bu hale geldi. Yabancı yatırımcılar ucuz fiyattan dolar aldı ve gitti. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 'döviz bozdurun' çağrısına uyanlar zarar etti. 6 Kasım'da bütün ekonomi yönetimini değiştirdiler. Akraba bakan kayıp.

Devlet döviz satışlarını örtülü yapıyor. O yüzden tam rakam bilinmiyor. Nasıl oldu da 3 tane Merkez Bankası değiştirdikten sonra faizler iki katına çıktı. Dünya eksi faizle devam ederken, Türkiye'deki yüzde 17'lik faizi nasıl açıklanacak.

"HER ŞEY ERDOĞAN'IN BİLGİSİ DAHİLİNDE"

(Faiz lobisi hakkında) Ne olduğu bilinmeyen kavramlar uydurup, işini sürdürmeye çalışmaktır.

Sanki faiz artırımına Cumhurbaşkanı Erdoğan yapmıyormuş gibi bir izlenim oluşturuyor. Ama bunların hepsi bilgi ve izni dahilinde.

Ben 13 yıl hükümette bulundum, ağızından faiz lobisi lafı çıkmamıştır. Bir şeylere boyun eğerek yapıyorlarsa, bunu neden yaptıklarını açıklamak zorundalar. Demokrasi her zaman şeffaf ve hesap verebilir bir yönetim demek.

"ASGARİ ÜCRET GERÇEK ENFLASYONA GÖRE ARTIRILMALI"

Asgari ücret gerçek enflasyon ve bir parça refah payı ile artırılmalı. Yalnız devletin açıkladığı uydurma enflasyon değil.

İşsizlik ve hayat pahalılığı halkın en çok karşılaştığımız sorunları. Özgürlük ve ifade özgürlüğünün kısıtlanması da sahada en çok karşılaştığımız sorunlardan.

"TÜRKİYE'DE HUKUK DEVLETİNDEN BAHSETMEK MÜMKÜN DEĞİL"

Türkiye'de artık hukuk devletinden bahsetmek mümkün değil. Türkiye'de hükümetin yapmayacağı bir şey varsa o da hukuk reformudur. Türkiye'de yargının bağımsız olması gerektiğine inan bi yönetim yok. Ekonomi tarafındaki bütün birimler talimatla yönetiliyor, bağımsızlığını kaybetti. Hiç kimse boşuna beklemesin, bunlar olmayacak. Zaten o yüzden biz DEVA partisini kurduk. Hem sistemi düzeltmek hem de zihniyeti topyekün değiştirmek gerekiyor. Bu da anca iktidar değişikliği ile mümkün.

"TUTUKSUZ YARGILANMA ESAS OLMALI"

Gezi davasına dahilim yok. Türkiye'de habire cezaevi inşa ediliyor. Tutukluluk süresi artık cezasına dönüşmüş durumda. Tutuksuz yargılanma esas olmalı.

25.12.2020

Siyasi partiyi kapatma kararını Sayın Bahçeli mi verecek? Bir siyasi parti kapatılacaksa bunun kararını tarafsız bir yargı verir. İşinize gelmediğinde parti kapatılması yanlış deyin, işinize gelince yargıya talimat verircesine ifadeler kullanın. Ben soruyorum Bahçeli'ye; bugüne kadar Türkiye'nin hangi sorununu çözdünüz? 2001 krizinde de hükümet ortağıydınız. Bu ülkenin en büyük düşmanı, yoksulluk, pandemi, işsizlik. Erdoğan her konuşmasında hamaset yapıyor. Her konuşmasında düşman var her konuşmasında hakaret var.

"TÜRKİYE F-35 PROJESİNDEN KOVULMUŞ DURUMDA"

Türkiye şuan F-35 projesinden kovulmuş durumda. Hem milyarlarca dolar kaybettik, hem F-35'leri kaybettik. S-400'lerin kapağını açmaya kalkınca da yaptırımlar geldik. Yaptırımlarla en önemli savunma sanayii parçalarını üretemez hale geldi.

Patriot füze sistemleri önemli. ABD kongresi bu silahların satılmasını önledi. ABD kongresinin büyük hatası var ama bir yanlış başka bir yanlışla düzeltilmez. Ama buna kızıp da uyum sorunu olana bir sisteme milyarlarca dolara para yatırıp, savunma sanayiine darbe vuracak bir adım atması da yanlış.

Hakkınızı diplomasi ve hukukla korursunuz. Dış ilişkilerde en kötü yalnız kalmak. Dünyada öylesine istenmeyen bir hale geldik ki hiç olmadık ülkeler bize karşı bir araya gelmeye başladı. Kim derdi İsrail'le Körfez ülkeleri bir araya gelsin.

Başarılı diplomatlar devre dışı kaldı. Şu anda Ankara'dan gelen saçma sapan talimatları uygulamak zorunda kalan diplomatlarımız var.

Tarım ve gıdanın 2020 karnesi

İrfan Donat

Tarım ve gıda sektörü açısından 2020 oldukça zor ve öngörülemez bir yıldır.

Şimdi diyeceksiniz ki hangi sektör için kolay ve öngörülebilirdi?

Siz de haklısınız...

Tüm dünya için sıkıntılı ve sancılı bir yıl oldu.

O yüzden bu yıl yaşananları kısaca **hatırlamak** ve **ders çıkarmak**, önümüzdeki dönem için çok daha anlamlı ve önemli bir hâl alıyor.

Gelin isterseniz **2020 yılında tarım ve gıda sektörü** açısından öne çıkan gelişmeleri hep birlikte hatırlayalım.

Ocak ayında daha Covid-19 salgını dünya gündemine tam manasıyla oturmamıştı ama Covid-19'un ortaya çıkmasında doğrudan ve dolaylı etkileri olan birçok başlık **Davos Zirvesinin** gündem maddeleri arasındaydı.

Davos öncesi hazırlanan 2020 raporlarında, "**Dünyanın en büyük 10 riskinin**" ilk beşinde **çevre ve iklimsel tehditler** yer aldı.

İşte sırasıyla **10 maddede** sıralanan riskler: **Olağanüstü hava olayları**, İklim değişikliğinin iyileştirilmesi ve uyum çabaları konusunda başarısızlık, **Biyoçeşitlilik kaybı**, Doğal afetler, **İnsan yapımı çevresel zararlar ve afetler**, Siber saldırılar, **Su krizi**, Küresel yönetim zaafı, **Bilgi altyapısının çökmesi**, Devletlerarası çatışmalar.

İHRACATTA ÖN İZİN 'KISITLAMALARI'

İşte böyle bir yıla merhaba derken içeride de **gıda fiyatlarına dair yukarı yönlü riskler** ekonomi yönetimini tedirgin ediyordu.

25.12.2020

Hatırlayacağınız üzere **kuru soğan** ve **patates** fiyatları 2018 yılı sonunda ve 2019'un ilk çeyreğinde gündemin ilk sıralarında yer almıştı. 2019'ın ilk aylarında **kilogram fiyatı 8-10 lirayı** bulan her iki ürün için hem **ithalat kapıları açılmış** hem de **tanzim çadrlarında satış** başlatılmıştı.

İşte önceki yıllardaki bu kötü tecrübeden yola çıkan ekonomi yönetimi, aynı senaryoyu yeniden yaşamamak adına "**kestirme bir yol**" izleyerek 2020 başında hem **patates** hem de **kuru soğanın ihracatını ön izne bağladı**. İçeride fiyatlar baskılansa da olan yine depoda ürünleri çürüme riskiyle karşı karşıya bırakılan **üretici ve tüccar** ile yoğun bir emekle yurtdışında pazar bulan **ihracatçıya** oldu.

Mart ayına girdiğimizde artık dünyanın ana gündemi koronavirüs salgınıydı... Sağlık Bakanlığı tarafından **Türkiye'de ilk Covid-19 vakası 10 Mart 2020'de** tespit edildi ve açıklandı.

Bu tarihten itibaren tıpkı hayatın her alanında olduğu gibi tarım ve gıda sektöründeki tüm gelişmeler deyim yerindeyse Covid-19'daki sürece endekslendi.

TÜKETİCİ PANİĞİ VE BOŞ RAFLAR

Ülkelerin ardı ardına aldığı tedbirler kapsamında özellikle **sokağa çıkma yasakları** toplumlarda gıdaya erişim konusunda paniğe neden oldu. Birçok ülkede vatandaşlar marketlere hücum ederek özellikle temel gıda ürünlerini evlerinde stoklama eğilimine yöneldi.

Bu da dünyanın dört bir tarafında **boş market raflarının** yer aldığı **panik haberlerine** yol açtı. Ancak Türkiye bu konuda pek çok ülkeye göre daha iyi bir sınav verdi diyebiliriz. Sektör bu sürece kendini hazırladığı ve gıda tedarik zincirinde kayda değer bir sorun yaşanmadığı için ertesi gün rafların yeniden doldurulması, tüketici paniğini ve stoklama refleksini azalttı. Kısa süre içerisinde normale dönüldü.

Ancak suni talep artışı gıda fiyatlarını da tetikledi. Gıda fiyatlarında Ramazan ayı etkisinden önce **koronavirüs etkisi** Mart ayında hissedildi.

Belirli ürünlerde panik yüzünden oluşan suni talep, fiyatlarda da **spekülatif ve hatta manipülatif** hareketlere sebep oldu. Ramazan ayında da sürpriz olmadığı üzere fiyatlar yüksek seyrini korudu.

TARIM SEKTÖRÜNE DESTEK PAKETİ YOK

25.12.2020

Herkesin evine kapandığı bir dönemde belki de en büyük sorumluluğu başta **sağlık çalışanlarımızla** birlikte **çiftçiler** ve **sektörün diğer paydaşları** aldı.

Sokağa çıkma yasağı kararının alındığı en riskli dönemde pandemiye rağmen **çiftçi kırsalda üretimine tam gaz devam etti**. O ürünlerin son tüketiciye ulaşmasında tedarik zincirinin diğer halkalarındaki tüm kesimler de işini hakkıyla yerine getirdi.

Ancak pandemi sürecinde başta **turizm, inşaat, otomotiv, havayolu ve hizmet sektörü** için açıklanan **destek paketlerine** karşın **tarım sektörü adeta unutuldu**.

Halbuki tarım ve gıda sektörünün önemi hem gıda güvencesi hem de gıda güvenliği açısından pandemi sürecinde çok daha net anlaşıldı. “**Tarımda kendi kendine yeterlilik**” ile “**yerli ve milli üretim**” kavramları daha da anlam kazandı.

Sürdürülebilir şekilde **gıda güvencesi ve güvenliğini** sağlamak açısından, **orta ve uzun vadeli tarım politikalarının gerekliliği** daha net şekilde ortaya çıktı.

Palyatif çözüm ve yaklaşımlarla günü kurtarmanın, bugünden öteye bir anlam ifade etmediği kanıtlandı.

LİMON İHRACATI KISITLANDI

Nisan ayına geldiğimizde kuru soğan ve patatesten sonra benzer bir hamle de limon için geldi. Pandemi sürecinde **C vitamini deposu** olarak görülen **limona talep artınca** fiyatı İstanbul gibi şehirlerde 14-15 TL'yi gördü. Fiyatı yükselen **limonun ihracatına** 31 Ağustos 2020'ye kadar **ön izin şartı** getirildi. **İhracat kısıtlaması**, 7 Ağustos'ta sona erdirildi.

Covid-19 salgınına karşı alınan tedbirler ve hayata geçirilen uygulamalar en çok **hizmet sektörünü** vurdu. İşletmelerin kapanması sonucu **yeme içme sektörü** büyük yara aldı. Gıda sektörü açısından **alt üst olan arz-talep dengesi** fiyatlarda da oynaklık ve istikrarsızlık yarattı.

İTHALATTA GÜMRÜK VERGİLERİ DÜŞÜRÜLDÜ

Ayçiçeği üretiminde yıllardır kendi kendine yeterli olamayan Türkiye, Nisan ayı içerisinde ithalata yönelik 15 gün arayla iki kez **gümrük vergilerinde indirim** gitti.

Önce **ham ayçiçeği yağında** uygulanan gümrük vergisi ilk olarak 3 Nisan 2020 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 1 Şubat-30 Haziran 2020 tarihlerinde geçerli olmak üzere **yüzde 36'dan yüzde 30'a düşürüldü**. 15 gün sonra

25.12.2020

da söz konusu oran **yüzde 30'dan yüzde 18'e indirildi**. Kosova'dan gerçekleştirilecek ham yağ ithalatı içinse gümrük vergisi sıfır (0) olarak belirlendi.

Ayçiçeği tohumunda yüzde 13 olan gümrük vergisi ise 31 Mayıs 2020'ye kadar **yüzde 9'a indirildi**.

Kasım ayına gelindiğinde ise önce **ayçiçeği tohumunda vergiler sıfırlandı** sonra da **ayçiçek tohumu yağının gümrük vergisi yüzde 36'dan yüzde 3'e indirilerek** ton başına alınan 100 Euro toplu konut fonu 1 Temmuz 2021 tarihine kadar sıfırlandı.

Özetle çiftçinin üretime başladığı bir dönemde ayçiçeği tohumu ve ham ayçiçeği yağı ithalatında vergi indirimi yapılması Türkiye'nin yağlı tohumlar tarafındaki politikasını yeniden sorgulattı.

Kasım ayında aynı zamanda **mercimekte de gümrük vergisi yüzde 19,3'ten yüzde 9'a düşürüldü**.

Buğday, arpa ve mısır ithalatında da benzer bir yol izlenerek gümrük vergileri sıfırlandı. Ardından kararın uygulanma süresi 30 Nisan 2021'e kadar uzatıldı.

İthal hammaddeye dayalı bir tarımsal üretim modelinin ne kadar kırılgan ve risklere açık olduğunu pandemi sürecinde yine defalarca yaşayarak acı şekilde test ettik.

ÇİFTÇİNİN MALİYETLERİ ARTTI, KAZANCI ERİDİ

Dolar ve Euro ile ithal edilen hammaddelerden elde ettiğimiz ürünleri **Türk Lirası** bazında satarak bu işin sürdürülemez olduğunu 2020 yılında da tekrar yaşayarak gördük. Başta **yem, gübre, zirai ilaç ve enerji giderleri** olmak üzere 2020'de de **hızla artan girdi maliyetleri üreticilerin yine kazançlarının önemli bir kısmını eritti**.

Zora giren **çiftçilerin önemli kısmı borçlarını ödemekte zorlandı**. Çiftçilerin, Mayıs ve Haziran aylarında vadesi gelen Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerine olan hazine destekli kredi geri ödemeleri faizsiz olarak 6 ay ertelendi.

Mart döneminde kurun da etkisiyle artan girdi maliyetlerinden yakınan çiftçiler **Ağustos-Kasım** arasında yaşanan **kurdaki yukarı yönlü hareket** ve test edilen **yeni zirvelerle** birlikte oldukça sıkıntılı bir süreç yaşadı. Çiftçilerin kredi ödemelerinde sıkıntılar arttı, haciz işlemleri ve haberleri çoğaldı.

DİTAP PROJESİ HAYATA GEÇİRİLDİ

Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından hayata geçirilen **Dijital Tarım Pazarı'nın** (DİTAP) tanıtımı yapıldı. Gıdada üretimden tüketime tüm zinciri dijital ortama taşıması hedeflenen **DİTAP** projesinin paydaşları arasında **Hazine ve Maliye Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı** ile **Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği** (TOBB) de yer aldı.

Proje ile tohumdan çatala kadar sürecin tek elden yürütülmesi amaçlanırken, Türkiye'nin meyve sebze üretiminin yüzde 10'luk kısmının **DİTAP** üzerinden geçmesinin hedeflendiği açıklandı.

ÇİN'E SÜT VE SÜT ÜRÜNLERİ İHRACATI İÇİN VİZE ÇIKTI

Türkiye, yaklaşık 5 yıldan bu yana yapılan görüşmeler ve çalışmalar sonucunda **Çin'e süt ve süt ürünleri ihracatı için vize** aldı.

Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan, 21 Mayıs'ta Twitter hesabından yaptığı paylaşımda Türkiye'den Çin'e gerçekleştirilecek süt ve süt ürünleri ihracatının önündeki engellerin kalktığını açıkladı. Çin Halk Cumhuriyeti Gümrükler Genel İdaresi, Çin'e süt ve süt ürünleri ihraç edebilecek **54 Türk firmasının listesini** yayınladı.

MAYIS AYINDA ÖNCE SICAK SONRA SOĞUK VURDU

Mayıs ayı içinde Türkiye'nin farklı bölgelerinde yaşanan ani hava değişimleri bazı tarım ürünlerine hasar verdi.

Özellikle **15-25 Mayıs tarihleri arasında önce aşırı sıcaklıklar** görüldü sonrasında ise **yağış, don, dolu, kırağı, aşırı soğuk, fırtına, hortum** gibi doğal afetler yaşandı.

Mayıs ayı içinde **46 ilde etkili olan doğa afetleri**, tarımsal üretime dair bazı tahminleri aşağı çekti.

“TARIMIN GELECEĞİ, GELECEĞİN TARIMI”

Tarım ve Orman Bakanı Dr. Bekir Pakdemirli, Türkiye'nin önde gelen iş insanları ile **“Tarımın Geleceği, Geleceğin Tarımı Platformu”** kapsamında bir araya geldi.

Bloomberg HT Tarım Editörü olarak moderatörlüğünü üstlendiğimiz programa, Anadolu Grubu Yönetim Kurulu Başkanı **Tuncay Özilhan**, Çalık Holding Yönetim Kurulu Başkanı **Ahmet Çalık**, Doğu Holding Yönetim Kurulu Başkanı **Ferit Şahenk**, Koç Holding Yönetim Kurulu Başkan Vekili **Ali Koç**, Limak Holding Yönetim Kurulu Başkanı **Nihat Özdemir**, FİBA Grubu Yönetim Kurulu Başkanı **Murat Özyeğin**, Yıldız Holding Yönetim Kurulu Başkanı **Ali Ülker**, Tosyalı Holding Yönetim Kurulu Başkanı **Fuat Tosyalı**, Alarko Holding Yönetim Kurulu Üyesi **Leyla Alaton**

25.12.2020

ve Kale Grubu Yönetim Kurulu Başkanı ve CEO'su **Zeynep Bodur Okyay** gibi Türkiye'nin önde gelen sanayici ve iş insanlarının yer aldığı **yaklaşık 50 isim katıldı**.

BAKANLIK, SAYIŞTAY DENETİMİNDEN SINIFTA KALDI

Sayıştay Başkanlığı, "Tarım ve Orman Bakanlığı 2019 Yılı Sayıştay Denetim Raporu"nu yayınladı.

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın 2019 yılı **mali rapor ve tablolarının doğru ve güvenilir bilgi içermediğine** vurgu yapılan ve **eksik bilgi** uyarısında bulunulan Sayıştay Raporunda, 45 başlık **altında** tespit ve değerlendirmelere yer verildi. Rapora göre, Tarım ve Orman Bakanlığı Sayıştay **denetimden zayıf not aldı**.

HAYVANCILIK TARAFINDA MALİYET VE SATIŞ FİYATI SORUNU

Bu yıl hayvancılık tarafında da **yem kaynaklı** olarak ciddi sorunlar baş gösterdi.

Son 1 yılı aşkın sürede **kesif yem fiyatları yüzde 60 zamlanırken**, çiftçinin sattığı çığ sütün fiyatı 13 ay boyunca sabit kaldı.

Pek çok **üretici zarar ettiği ve para kazanamadığı** gerekçesiyle **anaç hayvanlarını kesime gönderdi**. 13 ay sonra 2,30 TL olan çığ süt referans fiyatı **Gıda Komitesi** kararıyla 2,80 TL'ye çıkarılırken, destekleme primi 40 kuruştan 30 kuruşa düşürüldü. Böylece son 13 ayda üreticinin **toplam maliyetleri yüzde 60'tan fazla artarken**, çığ süt fiyatındaki zam **yüzde 21,7 ile sınırlı kalmış** oldu.

Kırmızı et tarafında da benzer bir tablo yaşandı. **Besicilerin maliyetleri artarken**, karkas et fiyatları talepteki düşüş gerekçesiyle geriledi. Zarar eden üreticilerin bir kısmı besiciliği bıraktı.

ÇİFTÇİ ANKETİNDEN "KAYGI" ÇIKTI

Kredi Kayıt Bürosu (KKB), "2020 Türkiye Tarımsal Görünüm Saha Araştırması" sonuçlarını yayınladı. Çiftçi anketinden **'kaygı'** ve **'memnuniyetsizlik'** çıktı.

Çiftçilerin en çok bildirdiği sorunların başında, **girdi pahalılığı** (%93), **ürünlerini umduğu fiyata satamama** (%89), **iklimdeki dengesizlikler** (%50), **hastalık ve zararlı ile mücadele** (%45), **yetersiz sulama suyu** (%28) ve **işçi bulamama** (%28) yer aldı.

GIDA ENFLASYONU YÜKSELİŞ TRENDİNE GİRDİ

25.12.2020

Kasım ayı ile birlikte **gıda fiyatlarındaki yükseliş hız kazandı**. TÜİK verilerine göre, gıda enflasyonu yıllık bazda yüzde 21'i aşarken, enflasyon Kasım'da yılın zirvesini gördü.

Genelde yaş meyve ve sebze tarafındaki fiyat artışlarının konuşulduğu gıda enflasyonunda hububat ve yağlı tohumlar tarafı da kendini iyiden iyiye hissettirdi.

Özellikle ithal ürünlerin hem dolar bazındaki artışı hem de kurdaki yükseliş etkisiyle raflarda unlu mamuller, bakliyat ve bitkisel yağlar tarafında çok sert fiyat artışları yaşandı.

Vatandaşın market, pazar ve mutfaktaki enflasyonu TÜİK'in verilerinin çok daha üzerinde oldu.

Gıda enflasyonu demişken hemen şu notu da düşmekte fayda var..

Haziran'dan bu yana hem mevsim normallerine göre hem de geçen yılın aynı dönemine göre oldukça kurak bir sezon geçiren Türkiye'de tarımsal kuraklık riski baş gösterdi.

Söz konusu süreç, 2020-2021 yılı tarımsal üretim sezonu ve dolayısıyla gıda fiyatları üzerinde de risk yaratıyor.

PİYASADA TÜRKŞEKER ETKİSİ

Bu yıl ilk kez Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesindeki **Türkşeker** de farklı tarım emtiasında piyasaya girdi.

Hazine ve Maliye Eski Bakanı Berat Albayrak döneminde **Türkşeker'in sözleşmeli üretim modeli** açıklandı.

Yeni modele göre, **münavebe sistemi** gereğince pancardan sonraki iki yıl aynı tarlada farklı ürün ekmek zorunda olan çiftçilere Türkşeker'in destek olacağı açıklandı.

Çiftçinin pancardan sonra ekeceği ürünün (**buğday, mısır, arpa ve ayçiçeği**) tohumunu, gübresini ve nakit avansını Türkşeker'in ödeyeceği bildirildi. Türkşeker'in, sözleşmeli üretim yapan çiftçilere piyasa fiyatının üzerinde alım garantisi de vereceği açıklandı.

Bunun da en somut örneğini **buğday alımları** sırasında yaşadık. Çiftçilere **TMO'nun açıkladığının üzerinde bir fiyat veren Türkşeker**, hacim olarak çok alım yapmasa

da buğday fiyatlarındaki yükselişte hatırı sayılır bir etki yarattı. Kamu kurumlarının "**görev tanımı**" ve "**regülatör**" misyonunda kafalar karıştı ve su yüzüne çıkmaya da kendi içlerinde bir tartışma yarattı.

HOBİ BAHÇELERİNE YIKIM KARARI

Ekim ayı sonunda **Gıda, Tarım ve Orman Alanında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Teklifi, TBMM Genel Kurulunda** kabul edilerek yasalaştı.

Yeni yasaya göre, tarım arazilerinin anonim şirket veya kooperatif gibi ortaklıklar kurarak, **hobi bahçesi** gibi yöntemlerle amacı dışında kullanılmasına aracılık edenlere **1 yıldan 3 yıla kadar hapis, 100 günden 1000 güne kadar adli para cezası** verilecek.

Tarım alanlarındaki izinsiz bütün yapılar, masrafları Tarım ve Orman Bakanlığınca karşılanmak kaydıyla bir ay içinde belediyeler veya il özel idarelerince yıkılacak ve taşınmazlar tarımsal üretime uygun hale getirilecek. Verilen 2 aylık süre sonunda valiliğin yaptıracağı tespitlerle plan veya projelere uyulduğu ve arazi tahribatının durduğu, tarımsal üretime uygun hale getirildiği belirlenirse sınırlama ve hak mahrumiyetleri kalkacak.

TAKLİT VE TAĞŞIŞLE MÜCADELE

Torba yasada, uzun yıllardır yılan hikayesine dönen gıdada taklit ve tağşışle mücadele konusuna dair de önemli bir madde vardı.

Ürünlerde taklit ve tağşış yapan ve piyasaya arz edenlere yönelik yaptırımların ağırlaştırılmasını da içeren kanun teklifi, TBMM Genel Kurulunda kabul edilerek yasalaştı.

Yeni yasaya göre, kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak gıdalar üreten, ithal eden, kendi adı veya ticari unvanı altında piyasaya arz eden gıda işletmecilerine **1 yıldan 5 yıla kadar hapis ve 1000 günden 5000 güne kadar adli para cezası** verilecek.

Fiilin 3 yıl içinde tekrarlanması durumunda ayrıca, gıdayı üreten, ithal eden, kendi adı veya ticari unvanı altında piyasaya arz eden gıda işletmecisi **5 yıldan 10 yıla kadar gıda sektörü faaliyetinden men** edilecek.

Yine bu kapsamda, söz konusu kişilere, **50 bin Türk lirasından**, izlenebilirliğini sağlamadan piyasaya arz eden perakende gıda veya yem işletmecisine **5 bin Türk lirasından aşağı olmamak ve 500 bin Türk Lirasını geçmemek** kaydıyla, fiilden bir

önceki mali yılsonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa fiil tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan yıllık gayri safi gelirlerinin **yüzde 1'i oranında idari para cezası** verilecek.

Ancak gıda enflasyonun bu kadar yüksek seyrettiği ve tüketicinin alım gücünün önemli ölçüde azaldığı bir ortamda bu yasaların ne kadar uygulanıp uygulanmayacağı, ne kadar başarı sağlanıp sağlanmayacağı yine merak konusu. İzleyip göreceğiz...

TARIM DESTEKLERİ YİNE ÇOK GEÇ AÇIKLANDI

Bu yıl da tarım destekleri yılın sonuna yaklaşırken, Kasım ayında açıklandı.

Çiftçinin tohumu toprakla buluşmadan önce açıklanması gereken ve ürün deseninin oluşmasında önemli bir enstrüman niteliği taşıyan desteklemeler maalesef ekim yapıp, hasat sona erdikten ve çiftçi ürününü sattıktan sonra açıklandı.

Öte yandan **destekleme miktarı** yeterli bulunmazken, bazı **desteklerin ödenme tarihi** de gecikti. Sonuç itibariyle desteklemeler bu yıl da çiftçinin ekim ve üretim kararında etkisiz bir rol oynadı ve beklenen sonucu vermedi.

PİRİNÇTE SON DAKİKA GELİŞMESİ

Tam bu yazımızı tamamlarken Resmi Gazete'de sıcağı sıccağına yayınlanan bir kararı da paylaşmamız lazım.

Pirinç ithalatında gümrük vergileri Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın kararıyla indirildi.

Gümrük vergisi yüzde 7,5 ile yüzde 34 arasında olan bazı pirinç türlerinde bu oran 30 Nisan 2021 tarihine kadar yüzde 5'e düşürüldü. Yüzde 36 olan bazı pirinç türlerinde söz konusu yüzde 10'a çekildi. Yüzde 45 olan bazı pirinç türlerindeki gümrük vergisi oranı da yüzde 15'e indirildi.

Tarım ve gıda sektöründe son bir yılda yaşanan daha pek çok önemli gelişme vardı ancak biz özetle öne çıkanları hatırlatmak ve tarihe bir not düşmek istedik.

Bir sonraki yazıda da tarım ve gıda sektörü açısından **2021 yılına dair görünümü** analiz etmeye çalışıp, öngörülerimizi paylaşacağız.

TCMB'den altına imza atılacak bir değerlendirme

Alaattin AKTAŞ

25 Aralık 2020 Cuma

✓ **Merkez Bankası'nın politika faizini 2 puan artırarak yüzde 17'ye çıkarmasından belki de daha önemli olan PPK toplantısından sonra yapılan açıklama... Merkez Bankası şimdiye kadar herhalde bu kadar yalın, bu kadar somut, sorunları ve yol haritasını böylesine açıkça ortaya koyan bir açıklama yapmamıştı. Ders niteliğinde hap gibi bir açıklama...**

Merkez Bankası haftalık repo ihale faiz oranını, yani politika faizini 2 puan artırarak yüzde 15'ten yüzde 17'ye çıkardı.

Bu karar şaşırtıcı değil. Her ne kadar ağırlıklı beklenti 1.50 puan idiyse de daha yüksek bir faiz artışının sürpriz sayılmaması gerektiği dile getiriliyordu.

Gerçek anlamda ilk faz artırım

Dünkü karar aslında Naci Ağbal yönetimindeki Merkez Bankası'nın gerçek anlamdaki ilk faiz artırım. Merkez Bankası Ağbal başkanlık koltuğuna oturduktan sonra her ne kadar 19 Kasım'daki PPK toplantısında haftalık repo ihale faizini yüzde 10.25'ten yüzde 15'e çıkarmışsa da, biliniyordu ki o tarihte zaten fiili faiz olan ortalama fonlama maliyeti yüzde 15'e yakındı. Yani Merkez Bankası o zaman fiili faize uyan bir politika faizi belirlemiş oldu, pratikte bir artış söz konusu değildi.

İşte o yüzdendir ki dünkü faiz artışı gerçek anlamdaki ilk artıştır. Yan yollara sapılmadan, politika faizine dokunmuyormuş gibi yapılarak tali yollara girilmeden yapılan bir artıştır dünkü. Gerçi aksi olamazdı; çünkü Merkez Bankası son zamanlarda kaç kez piyasanın politika faizi olan haftalık repo ihale faizinden fonlanacağını açıklamıştı.

Mesajlar...

Merkez Bankası faizi artırarak, hem de genel beklentinin üstünde bir artışa giderek çok önemli birkaç mesaj vermiş oldu.

Naci Ağbal başkanlık koltuğuna oturduğunda ve politika faizini yüzde 15'e çıkardığında, ki bu gerçek bir faiz artışı bile sayılmazdı, hep bir kuşku vardı. Ağbal'ın yeni faiz artırımlarına gidemeyeceği, bir anlamda tek bir faiz artışı için onay alabildiği ileri sürülüyordu. Çünkü karar gösterdi ki durum hiç de öyle değil.

Bir başka iddia da faiz artışı yapılabilse bile bunun sembolik düzeyde kalacağıydı. Sembolik bir faiz artışı Naci Ağbal'ın bindiği dalı kesmesi olurdu. Ağbal bindiği dalı kesmedi.

Merkez Bankası'ndan hap gibi açıklama...

Ve üçüncüsü... Para Politikası Kurulu'nun dünkü toplantısından sonra yapılan açıklama...

Merkez Bankası hatırladığım kadarıyla son zamanlarda hiç böylesine hap gibi ve sorunlara böylesine yalın bir şekilde işaret eden, ne yapılması gerektiğini böylesine somut şekilde ortaya koyan açıklama yapmamıştı. Bu çok önemsedğim açıklamayı özetleyerek aktarmak istiyorum:

“Üçüncü çeyrekte başlayan kısmi toparlanma sürüyor. Ancak, aşuya ilişkin olumlu gelişmelere karşın, son dönemde artış gösteren Covid- 19 vakaları nedeniyle küresel ekonomiye dönük belirsizlikler devam ediyor.

Milli gelir verileri ve son çeyreğe ilişkin göstergeler iktisadi faaliyette güçlü seyre işaret etmekle birlikte artan vaka sayıları yüzünden getirilen kısıtlamalar, başta hizmetler sektöründe olmak üzere iktisadi faaliyetin kısa vadeli görünümüne ilişkin belirsizlik oluşturuyor.

Diğer yandan, salgın döneminde sağlanan yüksek kredi büyümesinin birikimli etkileriyle güç kazanan iç talep, cari işlemler açığını artırıyor.

İç talep koşulları, döviz kuru başta olmak üzere birikimli maliyet etkileri, uluslararası gıda ve emtia fiyatlarındaki yükseliş ve enflasyon beklentilerindeki bozulma, fiyatlama davranışları ve enflasyon görünümünü olumsuz etkilemeye devam ediyor.

Bu doğrultuda Kurul, enflasyon görünümüne dair risklerin bertaraf edilmesi, enflasyon beklentilerinin kontrol altına alınması ve dezenflasyon sürecinin en kısa sürede yeniden tesisi için 2021 yıl sonu tahmin hedefini göz önünde bulundurarak, güçlü bir parasal sıkılaştırma yapılmasına karar vermiştir.

Önümüzdeki dönemde parasal duruşun sıklığı, enflasyonu etkileyen tüm unsurlar dikkate alınarak enflasyonda kalıcı düşüğe ve fiyat istikrarına işaret eden güçlü göstergeler oluşana kadar kararlılıkla sürdürülecektir.

Düşük enflasyon ortamının kalıcı olarak tesisinin, ülke risk primlerinin düşmesi, ters para ikamesinin başlaması, döviz rezervlerinin artış eğilimine girmesi ve finansman maliyetlerinin kalıcı olarak gerilemesi yoluyla, makroekonomik ve finansal istikrarı olumlu etkileyeceği değerlendirilmiştir.

Merkez Bankası, karar alma süreçlerinde orta vadeli bir perspektifle enflasyonu etkileyen tüm unsurları ve bu unsurların etkileşimini temel alan bir analiz çerçevesi benimsemektedir.”

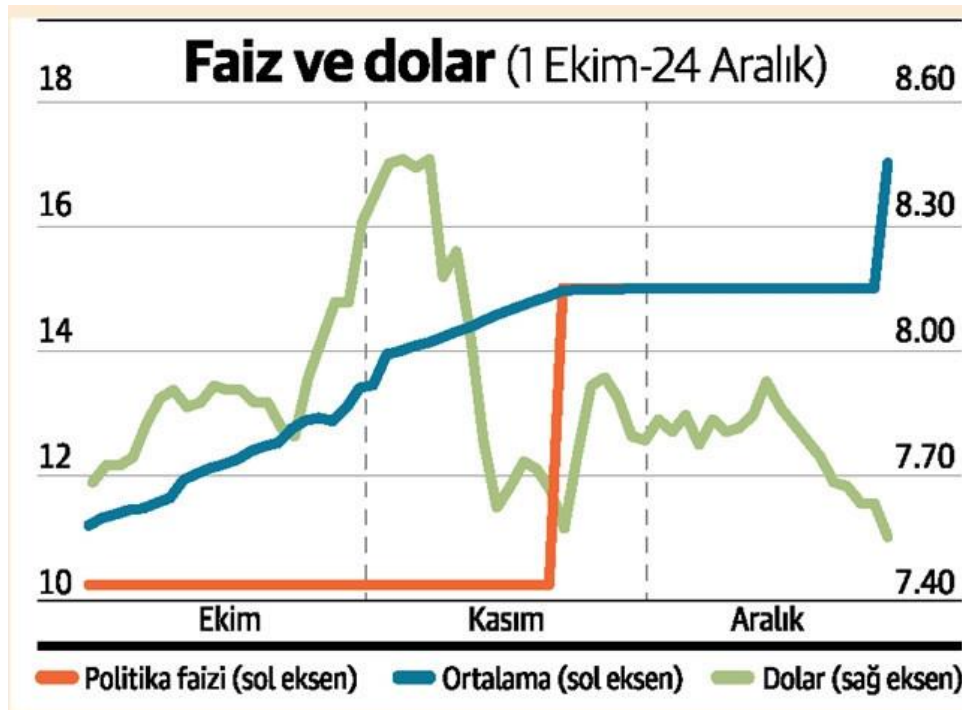
VE FAİZ-DÖVİZ GRAFİĞİ İŞTE BÖYLE OLUŞTU

Merkez Bankası'nın faizi 2 puan artırması kuşkusuz ilk etkisini döviz kurları üstünde gösterecekti ve nitekim öyle de oldu.

Faizin 2 puan artırılmasıyla birlikte dolar 7.55 ile 7.60 arasında dalgalandı. Bu satırların yazıldığı saatte dolar 7.56 dolayında işlem görüyordu.

Euro ise 9.22-9.28 arasında dalgalanma gösterdi. Biz bu yazıyı yazarken euro 9.22 düzeyinde bulunuyordu.

Dünkü yazımızda “Eğer faiz artışı daha fazla (1.50 puandan fazla) olursa yeşil-mavi makası daha da açılır” demiştik. İşte grafiği görüyoruz; yeşil ile mavi makası iyice açıldı.

MEVDUAT VE KREDİ FAİZLERİ DE YÜKSELECEK

Merkez Bankası'nın politika faizini yüzde 17'ye çıkarmasının ekonomide kuşkusuz bir dizi etkisi olacak.

Öncelikle piyasada faizler artacak. Zaten amaç da bu; faizler artsın ve giderek yükselme eğiliminde olan enflasyonla mücadele edilebilsin.

Ayrıca önümüzdeki dönemde dövizden TL'ye geçişin özendirilmesi amaçlanıyor, bunun yolu da getirisi yüksek TL'den geçiyor. Elbette bunu sağlayabilmek için bir dizi başka koşul da gerekir ama en başta gelen TL'nin reel olarak kazanç sağlar duruma getirilmesi, şimdi bu oluşturulmaya çalışılıyor.

MB'nin diğer faizleri

Bu arada Merkez Bankası'nın haftalık repo ihale faiz oranını yüzde 17'ye çıkarmasıyla gecelik borç alma faizi yüzde 15.50'ye, gecelik borç verme faizi yüzde 18.50'ye, geç likidite penceresinden borç verme faizi de yüzde 21.50'ye yükselmiş oldu.

Çocukken: “Ben kirletirim, biri temizler” Büyüyünce: “Ben tüketirim, biri üretir”

Ferit Barış PARLAKAYRINTI ferit.parlak@dunya.com

25 Aralık 2020 Cuma

Faiz artırarak...

Borç bulabilmenin...

TL'yi bu yolla değerlendirip, enflasyonu düşürmenin peşindeyiz...

★ ★ ★

Japonya:

Yüzölçümü yarımız...

Nüfusu 1.5 katımız...

★ ★ ★

Doğal kaynakları yok...

İhracatı, ithal ürünlere bağlı...

7 bine yakın adadan oluşması nedeniyle “yüksek maliyetli yaşamı”, coğrafik zorlukları var...

Pazarlara uzak...

Deprem, volkanik patlamalar, tsunami gibi doğal afetlere açık... Yüzde 70'i dağlık (çoğu volkanik) olduğu için tarım da yapamıyor...

Ama...

25.12.2020

Dünya ihtiyacına göre üretip, satıyor...

Kişi başı gelir bu sayede 43 bin doları buluyor...

★ ★ ★

Nedeni basit! Japonya'da, okullarda "hizmetli" kadrosu bulunmuyor...

Tuvalet temizliğinden cam silmeye kadar tüm işler öğrenci/öğretmen işbirliğiyle yapılıyor...

Kirletirse, temizleyecek olanın kendisi olduğunu biliyor...

O kültürle büyüyor...

★ ★ ★

Ve...

İlkokullarda atölye çalışmaları teşvik ediliyor...

Atölyede daha fazla kalan, çabalayan çocuklara daha iyi liseye/üniversiteye gitme garantisi sunuluyor...

VELHASIL...

Çocukken, "Ben dağıtıyorum, biri toplar...";

"Ben kirletirim, biri temizler..." diye düşünebilen...

★ ★ ★

Büyüyünce, rahatlıkla:

"Biri üretir, ben tüketirim";

"Biri icat eder/geliştirir, ben kullanırım";

"Biri öder, ben borçlanırım" diye düşünebiliyor...

Abdulkadir Selvi

Erdoğan'ın karşısında kim ne kadar oy alıyor?

25 Aralık 2020

2023 seçimlerine uzun bir süre var ama Erdoğan'ın karşısına kimin çıkacağı konusu önemini koruyor. Konsensus Araştırma, aralık ayı anketinde sadece iki isim önermek suretiyle bu soruya yanıt aramış.

İMAMOĞLU MU ERDOĞAN MI?

Ekrem İmamoğlu ile **Erdoğan** yarıştığı takdirde, **Erdoğan** diyenlerin oranı yüzde 53.7 çıkarken, İmamoğlu yüzde 46'ya ulaşıyor.

YAVAŞ MI ERDOĞAN MI?

Mansur Yavaş ile **Erdoğan**'ın adaylığı söz konusu olduğunda ise **Erdoğan**'a yüzde 55.2 oranında oy çıkarken, **Yavaş** yüzde 44.8 alıyor.

GÜL MÜ ERDOĞAN MI?

Yine **Abdullah Gül**'ü sormuşlar. **Kılıçdaroğlu** bana yine kızacak. “**Selvi'ye bunu kim yazdırmış**” diyecek. Cevabını veriyorum. Bana bunu Konsensus yazdırdı. Çünkü **Erdoğan** ve **Gül** yarıştığı zaman ne olur diye sormuşlar. **Erdoğan** diyenlerin oranı yüzde 76.3'e yükselirken, **Gül** 23.7'de kalmış.

AKŞENER Mİ ERDOĞAN MI?

Ha, bir de tek kadın aday olarak **Meral Akşener-Erdoğan** sorusu var. **Erdoğan** yüzde 63.8 alırken **Akşener** yüzde 37.2'ye çıkıyor. Enteresan bir şey, **Meral Akşener** ya da **Abdullah Gül** gibi muhafazakâr bir isimle yarıştığı takdirde **Erdoğan**'ın oyları yüzde 70'lere kadar tırmanıyor. Belli ki muhalif seçmen **Erdoğan**'ın karşısına CHP'den bir ismin çıkmasını istiyor. Konsensus'un araştırma yaptığı tarihte **Kılıçdaroğlu**'nun adaylığı gündemde değildi, o nedenle sorulmamış ama bence ciddiye almak gerekiyor.

AİHM'YLE DEMİRTAŞ GERİLİMİ VE ÇÖZÜM ÖNERİSİ

CUMHURBAŞKANI Erdoğan, AİHM'nin Demirtaş'la ilgili kararının siyasi olduğunu belirtip, "Bu karar bizi bağlamaz" demişti. Ama asıl Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın gözden kaçan bir cümlesi vardı. Erdoğan, AİHM'nin benzer yaklaşımı FETÖ davalarında da göstermemesi temennisinde bulunup, "Aksi takdirde, bunca çifte standarda ve riyakârlığa daha fazla tahammül etmek mecburiyetinde olmadığımızın da bilinmesini isterim" diye uyarıyordu.

Erdoğan'ın sözleri ne anlama geliyor? Cumhurbaşkanı AİHM'ye aba altından sopa mı gösteriyor? Hadi bir adım ilerisinde, AİHM'den ayrılmayı mı ima ediyor?

AB VE ABD'YE ELİNİ UZATTI

Oysa tam tersi bir hava söz konusu. Cumhurbaşkanı Erdoğan, aynı konuşmada Amerika ve Avrupa Birliği ile yeni sayfa açmaktan söz etmişti. "Önümüzdeki dönem ekonomide, sağlıkta, güvenlikte olduğu gibi dış politikada da Türkiye'nin şahlanış dönemi olacaktır" demişti. Türkiye'nin bu iklime ihtiyacı var. AİHM'nin Demirtaş kararının bu süreci zehirlemesine fırsat verilmemeli. Belli ki Demirtaş ve avukatları AİHM'den böyle bir kararı bekledikleri ve Türkiye'yi zor durumda bırakmak için pandemiye gerekçe göstererek mahkemeye çıkmamıştı. Ancak biz AİHM'nin kararıyla ilk kez karşılaşmıyoruz ki...

ÖCALAN KARARI

AİHM, 12 Mart 2003 ve 12 Mayıs 2005 tarihinde Öcalan'ın adil yargılanmadığına karar vermişti. Ankara ve İstanbul ağır ceza mahkemeleri dosyayı tekrar gözden geçirmekle birlikte, davanın yeniden görülmesi ve yeniden duruşma düzenlenmesi talebini reddetti. Dosya üzerinde inceleme yapıldı. Ne oldu? AİHM bunu yeterli buldu. Öcalan'ın avukatlarının yaptığı başvuruyu reddetti ve Öcalan dosyasını kapattı.

ÇÖZÜM

Türkiye ile AİHM'nin restleşmesi sadece hukuki seviyemiz açısından değil, Türkiye'nin görünümüne zarar verdiği için, bu işi çözümü zor olan düğümü çözen İskender'in kılıcı gibi bir hamle ile çözmemiz mümkün. Öcalan kararında olduğu gibi. Bizim kılıcımız da hukuk olsun.

ÖZTÜRK YILMAZ'IN SUÇU NEYDİ?

ÖZTÜRK Yılmaz, bir TV programında "**Ezan Türkçe okunsun**" dediği için CHP'den ihraç edilmişti. **Öztürk Yılmaz** CHP'den milletvekili seçilmiş, **Kılıçdaroğlu**'nun desteğiyle dış ilişkilerden sorumlu genel başkan yardımcılığı görevine getirilmişti. **Öztürk Yılmaz**, "**Ezan Türkçe okusun kardeşim, ben anlayım. Kuran okunsun. Anlayım. Benim dilim her tarafta konuşulsun**" dediği için ihraç edilmişti. Hem de bizzat **Kılıçdaroğlu**'nun verdiği talimat üzerine. Çünkü o günlerde **Kılıçdaroğlu**, başörtülülerin sorunlarına ilgi gösteriyor, imam-hatip mezunlarıyla bir araya geliyor, muhafazakâr kesimlere mavi boncuk dağıtıyordu. Ama aynı **Kılıçdaroğlu**, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı **Ekrem İmamoğlu**'nun Şeb-i Arus'ta Türkçe mevlid ve Türkçe Kuran okutmasına sesini çıkarmıyor.

ARAPÇA YASİN, TÜRKÇE KURAN

Oysa **Ekrem İmamoğlu**, farklı bir CHP'li profili çizmişti. Milliyetçi ve muhafazakâr kesimleri de kucaklayan bir kampanya yürütmüştü. Seçim kampanyası sırasında camide vakit namazını kılan, Eyüp Sultan'da Arapça Yasin-i Şerif okuyan **İmamoğlu**, İstanbul'un muhafazakâr semtlerinde de ciddi oranda bir oy alıp seçimi kazanmıştı.

İMAMOĞLU'NUN MUHAFAZAKÂR OYLARI

Bir kıyaslama olması açısından **İmamoğlu**'nun, muhafazakâr yönleriyle önplana çıkan ilçelerden aldığı oyları paylaşmak istiyorum.

CHP, 30 Mart 2014 yerel seçimlerinde Başakşehir'de yüzde 33.90 oranında oy almıştı. 23 Haziran 2019 seçimlerinde Başakşehir'deki oyunu yüzde 47.55'e çıkardı.

CHP, 30 Mart 2014 yerel seçimlerinde Bağcılar'da yüzde 19.72 oranında oy almıştı, 23 Haziran 2019 seçimlerinde Bağcılar'daki oy oranını yüzde 32.95'e yükseltti.

CHP, 30 Mart 2014 yerel seçimlerinde Sultanbeyli'de yüzde 7.04 oranında oy almıştı. 23 Haziran 2019 seçimlerinde Sultanbeyli'den yüzde 32.95 oranında oy aldı.

CHP, 30 Mart 2014 seçimlerinde Fatih'te yüzde 31.58 oranında oy almıştı. 23 Haziran 2019 seçimlerinde Fatih'te AK Parti'yi geçerek oy oranını yüzde 49.51'e çıkardı.

MEVSİMLİK KIYAFET DEĞİL

İmamoğlu bunu Türkçe Mevlid ve Türkçe Kuran okutarak yapmadı. CHP'den dindar olması beklenemez. Laik ve Atatürkçü bir partidir. Ama dini değerlere saygılı bir CHP pekâlâ mümkündür. Ama bu mevsimlik elbise gibi, seçimden seçime giyilebilecek bir kıyafet değildir.

Ekrem İmamoğlu'nun geç kalsa da, 'Bence de Şeb-i Arus töreninde, Yüce Kur'an'ın Arapça okunması gerekir' demesi önemliydi. Doğru olan tavır buydu.

Asgari ücrette hülle yapmak!

Esfender KORKMAZ

25 Aralık 2020

6 Aralık 2020'de bu köşede İşçinin asgari ücret masasında temsil edilmediğini yazmıştım. Zira hükümette işveren olduğu için masada 10 işveren beş işçi temsilcisi oturuyor. Dahası yasa gereği aynı masada en yüksek üyeye sahip konfederasyon olan TÜRK-İŞ oturuyor. TÜRK-İŞ'e kayıtlı üye sayısı, toplam işçi sayısının yalnızca yüzde 7,2'si kadardır. Yani 100 işçiden yalnızca 7,2'si masadadır. **Özetle işçi asgari ücret masasında yoktur.**

Hükümet adına beş daimi temsilciden birisi de TÜİK'tir. Karşı tepkiler olunca, TÜİK "*Asgari ücret tespit komisyonu tarafından çıkarılan dengeli beslenme kalıbında yer alan ürünler asgari ücret komisyonu tarafından belirlenmiş olup , TÜİK tarafından sadece fiyat verileri kullanılarak hesaplanmaktadır. Sepette ortalama gıda harcamalarının payı yüzde 23,1 ve gıda dışı harcamaların payı yüzde 76,9'dur.*" Diyor ve 2021 asgari ücret için 2 bin 792 lira öneriyor.

TÜİK'in iki yanlışı var...

Birisi... Asgari ücretlinin harcama sepetinde gıdanın payı en az yüzde 40'tır. **Asgari ücretlinin aldığı para gıda ve kiraya gidiyor.** Gıda fiyatları da TÜFE oranının üstünde artıyor. Asgari ücretlinin harcama sepeti içinde gıdanın payını daha düşük yüzde 23,1 oranı üstünden ve TÜFE'ye hesaplarsak, çalışanlar baştan kaybetmiş oluyor.

İkincisi... TÜİK kendisi ile çelişkiye düştü. 2019 ocak ayında, 2019 yılı için bir işçinin asgari geçim ücretini 2451,79 lira olarak açıklamıştı. 2019 yılı TÜFE oranı yüzde 11,84 oldu. 2020 TÜFE oranı da 14,50 olarak alırsak, 2019 için hesaplanan asgari ücret 2021 için 3139,91 lira ediyor.

Dedim ya, asgari ücret masasının kurulması gösteriş düzeyinde kalıyor. Son kararı hükümet veriyor.

Uygulanan politikalar ve özellikle üretimin dışa bağımlı hale gelmesi nedeni ile siyasi iktidar adeta işsizlik üretiyor. 2020 pandemi yılı olduğu için 2019 istihdam verileri ile 2003 istihdam verilerini karşılaştırırsak, bu yıllar arasında nüfus artışı 16,7 milyon kişi olmuş, buna karşılık istihdam artışı 7 milyon kişi olmuş. Yani İktidar 9,7 milyon işsiz yaratmış.

YILLAR	NÜFUS (MİLYON)	İSTİHDAM SAYISI (MİLYON)
2003	66,4	21,1
2019	83,1	28,1
Fark	16,7	7,0

Bir yandan işsiz sayısı artarken, öte yandan **asgari ücrette hülle yapmak**, gelir dağılımını daha çok bozuyor. Bir toplumda gelir dağılımında tam adalet sağlayamazsınız... Ama gelir dağılımındaki bozukluk kamu oyu vicdanını sarsacak derecede bozuk olmamalıdır. Olursa sosyal sorunlar tırmanır.

Ücret sorununda en önemlisi, işçinin hakkına razı olmuş görünmesidir.

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2020 ocak ayı istatistiklerine göre, toplam işçi sayısı 13 milyon 856 bin ve sendikalı işçi sayısı 1 milyon 918 bindir. Yani her 100 işçiden 13,3'ü sendikalı, 76,7'si sendikasızdır. Bu oranlara bakınca, **Türkiye de işçi çoğunluğunu savunacak sendika yok** diyebiliriz.

İşçi hakkını, sendikalar aracılığı ile kullanır. Türkiye'de üç konfederasyon var. Her ideolojinin bir konfederasyonu var. İdeolojik ağırlıklı sendikalar işçi haklarını korumakta objektif olamıyor, titiz davranamıyor. Hükümetler de karşılarında güçlü sendikalar istemiyor.

Yapılması gereken, her işçinin sendikaya girmesi, bu sendikaları birleştirmesi ve tek güç olarak seslerini daha çok çıkarmalarıdır.

Taha Akyol

AİHM kararları herkesi bağlar

Evet, AİHM kararları Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini imzalamış bütün devletleri, o devletlerin bütün yetkililerini bağlar. **“Bizi bağlamaz”** demek siyasi bir sözdür, hukukta karşılığı yoktur.

Bu söz söylenirken hukuki gerekçesi söylenmiyor zaten.

Teknik ayrıntılara girmeden hukuki duruma bakalım.

KİMLERİN İMZASIYLA?

İmzaladığımız, yani **“imzacı taraflar”**dan biri olduğumuz Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) bakın 46/1. Maddesinde ne diyor:

“Yüksek Sözleşmeci taraflar, taraf oldukları davalarda Mahkeme’nin verdiği kesinleşmiş kararlara uymayı taahhüt ederler.”

Burada bahsedilen Mahkeme, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’dir. (Md. 19) Türkiye, Menderes döneminde 1954’te AİHS’yi onayladı.

Özal döneminde 1987’de AİHM’ye bireysel başvuruyu kabul etti.

Ve Tayyip Erdoğan döneminde, 2004 yılında, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ndeki özgürlük tanımlarının yerli hukuktan üstün olduğunu Anayasa’ya yazdı. (Madde 90)

Bununla kalmadı, yine Erdoğan döneminde 2010 yılındaki ünlü **“yetmez ama evet”** referandumuyla AYM’ye **“bireysel başvuru”** kabul edildi: Anayasa’nın 145. Maddesine **“Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesindeki temel hak ve özgürlüklerin ihlali”** hükmünü koydu.

Selahattin Demirtaş da Osman Kavala ve Şahin Alpay’la Mehmet Altan da bu yollardan AİHM’ye gittiler.

MAHKUMİYET HALİNDE

Erdoğan döneminde Türkiye bununla da yetinmedi: Ceza Muhakemeleri Kanunu'na bir madde ekledi: 311/f maddesine göre, Türkiye'de mahkûm olan bir kimse hakkında usulden veya esastan AİHM farklı bir karar verirse, Türkiye o kişiyi yeniden yargılamak ve AİHM'ye uygun karar vermek zorundadır.

Demirtaş hakkında, Kavala hakkında veya başka bir kimse hakkında yerli mahkemeler mahkûmiyet kararı verirse, işte anayasa ve kanunlarımızdaki bu hükümler onu AİHM kararlarına göre yeniden yargılamayı, AİHM kararlarına uygun yeni bir karar vermeyi gerektirecektir.

Ortada bu hukuki gerçekler varken nasıl **“bizi bağlamaz”** denilebilir?

İKİ KONU

İki konuya da kısaca değineyim. Biri İspanya'da Herri Batasina adlı ayrılıkçı partinin terörü kınamaktan sakınması sebebiyle kapatılmasını **“demokratik toplumun gereklerine uygun”** bulan AİHM kararı. (30 Haziran 2009)

Bu, parti kapatmayla ilgidir, ceza hukukuyla ilgili değildir.

Bu açıdan, HDP'nin kapatılması da hukuka uygun olur fakat siyaseten yanlış olur. Daha önce bu konuyu ayrıntılı olarak yazdım.

İkincisi, **“iç yargı yolları tükenmeden”** AİHM'nin karar vermesi.

AİHM'nin Osman Kavala, Şahin Alpay, Mehmet Altan kararları da böyleydi. Çünkü iktidarlar veya maddi yetersizlikler **“iç yargı yolları”**nı çok uzatabilir; böyle durumlarda AİHM iç yargı yollarının tükenmesini beklemeden karar veriyor.

1979 tarihli Winterwerp-Hollanda kararından beri AİHM bu içtihatlıdır.

Bizim Anayasa Mahkememiz de aynen bu içtihatlıdır, Genel Kurul kararı vardır. (B. No: 2014/192)

TARİHİN TANIKLIĞI

Ülkenin güvenliği için hukuk ihlalleri yapsak ne olur?

Bu, Tek Parti rejimlerinin **“emniyet-i umumiye”** anlayışıdır, bu çağda ülkeye zarar verir.

Yaşadıklarımız da bunu doğruluyor: Bu iktidar AİHM ve AYM kararlarının bağlayıcılığı hakkında yukarıda özetlediğim düzenlemeleri yaparken...

25.12.2020

AP Parlamentosu'nda Türk bayraklarıyla birlikte “**yes**” pankartları yükseliyordu.

Başbakan Erdoğan 2011 hükümet programında “**AB Katılım süreci Cumhuriyet'in kuruluşundan sonra en büyük modernleşme hamlesidir**” diyordu.

Erdoğan'ın o dönemde AB PKK'yı destekliyor diye bir şikâyeti yoktu.

Bu hukuki reformların sağladığı güven ortamı, Türkiye'ye 220 milyar dolar dış yatırım getiriyordu.

İktidarın bugün övündüğü her eser, o birikimin ürünüdür.

GELİŞMİŞ ÜLKE OLMAK

Fakat ne zaman ki hukuk sistemi hakkında kuşkular oluşmaya, karar ve raporlar çıkmaya başladı; yatırım ikliminde oluşan tereddütler ülkeyi adım adım krize sürükledi...

Kişi başına gelirimiz 12.000 dolardan 8.750 dolara düştü, belki daha aşağıya...

Dışarıya beyin göçünün hızlanmasının yarınki Türkiye'ye yüklediği ağır maliyeti kim hesap edebilir?

Demirtaş'ı, Kavala'yı, Ahmet Altan'ı içeride tutmakla Türkiye'nin kazandığı “güvenlik” faktörü ne ise, son 6-7 yılda hukuka düşen gölgenin zararı bundan kat, kat fazladır.

Ekonomisi ve hukukuyla gelişmiş ülke düzeyine bir Türkiye'nin milli birliği çok, çok daha güçlü olacaktır.

Bakın, gelişmiş hangi ülkede tehditkâr etnik terör kaldı?!

25 Aralık 2020, Cuma

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

Erdoğan ve Bahçeli'nin ortak akılları ile 15 Temmuz siyasete 'Cumhur İttifakı'nı getirdi

Bazen felaketlerin arkasından en akılcı ve en gerçekçi çözümler gelir... Yakın tarihimizin "**Felaket**" şeklinde niteleyebileceğimiz 15 Temmuz 2016 FETÖ'cü darbe girişiminde yaşananlar, akıllı zorlar nitelikteki tabloları belleklerimize kazıdı... Görevli darbeci askerlerin kendi halklarına ateş açmaları, Millet Meclisi'ni bombalamaları, Cumhurbaşkanı ile ailesini katletmeyi planlamaları bu çeşit tablolarla belleğimizde yer almamış mıydı?

Cumhur İttifakı

15 Temmuz sonrasında ise, Türkiye'de hem siyasi istikrarı güven altına alacak hem de iç ve dış komplolara karşı ortak bir bilinci devreye sokacak bir ittifak gerçekleşti. Bu "**Cumhur İttifakı**"ydı. Gerçi 15 Temmuz ertesindeki mitingde CHP lideri Kılıçdaroğlu da konuşup, darbe girişimine karşı tepkisini seslendirmişti ama kısa sürede çark edip 15 Temmuz hakkında garip iddiaları seslendirmeye başladı.

İki ressam

Şu anda Türkiye'yi 2023 yılına güven içinde taşıyacak olan siyasi tablonun iki ressamından biri Cumhurbaşkanı Erdoğan diğeri ise MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli'dir... Bu iki isim her konuda ve her fırsatta kararlılıklarını seslendirmekte ve yönetimin gücünün birlikten geldiğini kanıtlamaktadırlar. Dün MHP il örgütlerine hitaben konuşan Devlet Bahçeli bu konuda altı çizilmesi gereken önemli söylemleri seslendirmiştir. Bunlardan bazılarını aktaralım:

Dar kadroculuk

"- Dar kadroculukla bir yere varılamaz. Gıybet ile bir dava savunulamaz. Aklinızdan çıkarmayın ki birbirine kefil olamayanların bir davası olamayacaktır. Bir dava adamı bilir ve itimat eder ki her akşamın bir sabahı olacaktır."

Hipodrom değil

"- Mahcup olmadık, mağlup olmadık. Bizim için siyaset üzerine bahislerin oynandığı bir hipodrom değildir. Siyaset koltuk, makam aracı değildir. Kendi tutarsızlıklarını gözardı edenler, kendi söylediklerine bile inanmayanlar Türk siyasetine bir Şey kazandırmayan devŐirmelerdir."

Nifak tohumları

"- MHP tuzaklara kapılmadan, iftiralara bakmadan demokrasi mücadelesini yurdumuzun dört bir köŐesinde sürdürmektedir. Doğal ve normal olarak bizimle uęraŐacaklar, nifak tohumlarını aramıza sağmak için gece gündüz nöbete girecekler. İl başkanlarımız Türkiye üzerinde oynanan hain oyunların farkındadır."

2020 yılı

"Yaşadıklarımız kaygılarımızı diri tutsa da umudumuzu koruyoruz. 2020 yılı ne milletimizin hatırından ne de insanlığın ortak hafızasından asla silinmeyecektir. 2020 belaların kol gezdiği, tehditlerin serbest dolaŐıma girdiği bir yılın adıdır. Kovid-19 hastalığının yoğun fırtınası bu yıla damga vurmuŐtur."